

Institutul „Ovidiu Șincai“

București, str. Atena nr. 11, sector 1

Tel. 230.24.34, 230.24.74, fax: 231.55.23, site: www.fisd.ro, e-mail: isd@rdsmail.ro

Raport de analiză politică

Summit-ul NATO de la București – sfârșitul unipolarismului?

**București
10 aprilie 2008**

Într-un discurs din septembrie 1990, președintele Statelor Unite George Bush anunța, triumfător, instaurarea unei „noi ordini internaționale”. Acesta s-a creat prin impunerea unui sistem internațional de tip unipolar. Asistăm oare, cu ocazia Summit-ului NATO de la București și în prezența lui George Bush Jr., la sfârșitul arhitecturii unipolare a sistemului internațional și la nașterea de facto a ordinii multipolare? În acest raport de analiză politică încercăm să răspundem la această întrebare și, subsecvent, la modul în care autoritățile române au definit și apărât interesul național.

I. Contextul politico-strategic al desfășurării Summit-ului NATO de la București (2-4 aprilie 2007)

Întrunirea șefilor de stat și de guverne de la București s-a desfășurat într-un context internațional marcat de combinația unor tendințe structurale cu factori conjuncturali. Considerăm că cele mai importante elemente ale contextului politico-strategic în care a avut loc summit-ul NATO a fi următoarele:

1. Statele Unite ale Americii se confruntă cu o accentuată scădere a forței și prestigiului internațional în condițiile în care:

- a. Angajamentele militare luate de Administrația Bush Jr. în Afganistan, respectiv Irak în loc să întărească puterea și prestigiul Americii, le-au diminuat. Statele Unite au câștigat relativ ușor războiul militar contra regimului Saddam Hussein, dar sunt pe punctul de a pierde pacea administrativă instalată cu extrem de mari eforturi, pe fondul unor violențe continue, din regiunea Golfului. În Afganistan, în ciuda prezenței militare NATO (ISAF), talibanii exercită o masivă influență în rândul societății tribale, iar sursele amenințărilor asimetrice (în primul rând producția de droguri care ajunge în Occident și care este folosită pentru finanțarea terorismului militar) nu se află sub controlul forțelor militare occidentale și cu atât mai puțin a autorităților afgane. Insuccesele militare americane au determinat punerea sub semnul întrebării a viabilității și realismului strategiei neo-conservatorilor americani în politica internațională. Elementul cheie care este pus în discuție este cel al credinței (împărtășite de neo-conservatori) că forța militară este suficientă pentru a gestiona eficient afacerile globale. Or, situația din Afganistan și Irak a demonstrat faptul că puterea militară este inefficientă și insuficientă pe termen lung dacă nu este însoțită de măsuri politice și schimbări societale;
- b. Economia americană trebuie să facă față unor multiple presiuni, iar declararea oficială a recesiunii devine aproape o certitudine, în condițiile căderii burselor și a crizei unor instituții bancare considerate a fi inexpugnabile. Căderea dolarului american în raport cu moneda europeană și yen-ul japonez nu face decât să mărească scepticismul internațional în

legătură cu forța economică a Statelor Unite și cu competența actualei sale conduceri politice;

- c. Președintele George Bush se află în ultimul an al mandatului, iar prestigiul său în Statele Unite a ajuns la cote foarte scăzute. Mass-media din SUA îl tratează cel mai adesea într-o notă ironică pe actualul președinte, iar acest mod de a-l privi pe „cel mai puternic om al lumii” nu putea să rămână fără consecințe în plan internațional, în sensul diminuării prestigiului, concomitent cu alterarea imaginii și a prestigiului SUA. Șansele ca președintelui G.W. Bush să-i urmeze în funcție un alt membru al Partidului Republican (John McCain) sunt considerate a fi minime, fiind așteptat ca viitorul președinte democrat (fie Hillary Clinton fie Barack Obama) să aibă noi abordări în politica internațională.

2. Uniunea Europeană este prinsă încă în jocul contradicțiilor interne:

- a. Tratatul revizuit de la Lisabona este un pas înainte pentru ieșirea din blocajul determinat de respingerea Tratatului Constituțional, dar el nu pune bazele unei autentice Europe Federale, care să fie dotată cu instituțiile necesare pentru o politică unitară a celor 27 de state membre;
- b. Între „Noua” și „Vechea” Europă în privința relației cu Statele Unite și, subsecvent, cea cu Federația Rusă există semnificative diferențe de viziuni. Central-est europenii sunt mult mai atlanticiști și mai alergici la Rusia, în timp ce cuplul franco-german își proiectează puterea la nivel internațional prin menținerea unui echilibru între Statele Unite și Federația Rusă;
- c. La Paris preocuparea principală nu este Estul, mult prea îndepărtat, ci Sudul, președintele Nicolas Sarkozy dorind să atragă Europa, implicit Germania, în crearea Uniunii Mediteraneene, cerând astfel liniștea necesară pentru dezvoltarea acestui ambițios proiect. Desigur, la Paris este conștientizat faptul că Estul nu poate fi pe deplin ignorat, dar relația cu Rusia se află, pentru moment, pe un loc secundar în agenda de priorități a președinției Franței;
- d. Uniunea Europeană și-a dobândit în ultimul deceniu un mare prestigiu internațional, acesta însă trebuie susținut, pentru a deveni o putere globală, atât de mărirea forței economice cât și a capabilităților militare. Cetățenii europeni sunt mai interesați de sistemul de securitate socială decât de sistemul de securitate militară. Iar acest dezechilibru, generator de tensiuni, dintre ambițiile politicianilor, raționalitatea analiștilor și consumerismul cetățenilor se reflectă în ambiguitatea europenilor în privința angajamentelor militare directe, fie că este vorba de bani sau de trupe.

3. Rusia sub Vladimir Putin a recâștigat aproape tot ceea ce a pierdut, sub aspectul influenței internaționale, în timpul lui Boris Elțîn. Pas cu pas, Vladimir Putin a reușit să pună sub control oligarhia rusă, iar această operațiune i-a adus admirația (secretă) a Occidentului. În raporturile cu Statele Unite și Uniunea

Europeană a fructificat slăbiciunile liderilor săi politici precum și nevoia acestora de a avea neutralitatea Rusiei în conflictele din Irak și Afganistan. Creșterea prețurilor la hidrocarburi au oferit Moscovei resursele necesare pentru redresarea situației sociale precum și pentru noi investiții în sectorul militar. Rusia a devenit o piață foarte interesantă pentru companiile occidentale.

Strategia lui Vladimir Putin pentru recâștigarea influenței internaționale pentru Rusia a constat în: a) atragerea în formate multilaterale a unor actori care în mod normal au constrângeri impuse de apartenența la instituții / organizații internaționale (vezi modul în care procedează Moscova în relațiile cu Franța, Germania, eludând Uniunea Europeană, sau Summit-ul Putin-Bush de la Soci, ocolind Consiliul NATO-Rusia); b) intrarea în formate multilaterale în chestiuni în care interesul rusesc este mai degrabă de a încetini un proces sau chiar de a-l bloca printr-un drept de veto (Cvartetul pentru Orientul Mijlociu, formatul de negociere pentagonal pentru Transnistria ș. a.).

Un alt instrument frecvent utilizat de Federația Rusă este arma energetică, având două componente: a) de presiune și șantaj pentru vecinii insuficient de docili; b) de beneficiu pentru parteneri strategici, precum Germania (vezi proiectul Nord Stream) sau pentru a genera o dependență care să pară acceptabilă, în schimbul prieteniei politice (statele de pe culoarul South Stream).

În sfârșit, dar nu mai puțin important, consecință directă a doctrinei „democrației suverane”, Vladimir Putin și-a desemnat cu de la sine putere succesorul, chiar dacă acesta, Dmitri Medvedev, a dobândit votul popular în cadrul unor alegeri care nu pot fi considerate „libere și corecte”, potrivit standardelor OSCE. În acest fel a transmis Occidentului mesajul că el, Vladimir Putin, își păstrează în continuare influența, în timp ce șefii de state sau de guverne din statele cu democrații liberale sunt nevoiți să treacă testul alegerilor cu final imprevizibil și să accepte că evoluția lor în funcții de conducere durează cel mult două mandate. Rezultatul cumulului de factori prezentați anterior a putut fi lesne observat la București: Rusia este tot mai mult considerată nu doar o putere regională, ci o superputere, iar Vladimir Putin este admirat, cu pragmatism în Europa, dar și în Statele Unite, trecându-se adesea cu vederea metodele utilizate pentru dobândirea succesului.

II. Definirea obiectivelor Alianței pentru Summit

Stabilirea agendei summit-ului NATO a fost rezultatul unui proces decizional și politico-diplomatic foarte complex, desfășurat pe durata mai multor luni, asupra căruia au trebuit să cadă de acord responsabilii militari de la Cartierul general de la Bruxelles cu statele membre. Înainte Summit-ului de la București s-au desprins cinci mize importante pentru întâlnirea din România:

1. Reforma Alianței: este un subiect asupra căruia toată lumea a fost de acord, doar că noțiunii de „reformă” i s-au conferit înțelesuri diferite. Nu s-a pus problema

redefinirii conceptului de securitate, pentru nu există un acord între cele două școli asupra misiunilor NATO. O primă viziune este cea americană, care dorește să transforme NATO într-o organizație de securitate globală, într-un dublu sens: geografică – prin politica de extindere și parteneriat; tematică, devenind dintr-o alianță defensivă una ofensivă, prin aplicarea doctrinei loviturii preventive. Europeanii, francezii dar și germanii, sunt promotorii unei alte viziuni, în care NATO rămâne o structură de apărare și securitate colectivă, cu o arie de acțiune geografică limitată. Potrivit acestei viziuni, de articolul 5 din Tratat nu ar trebui să poată dispune decât statele europene care au și perspectiva apartenenței la Uniunea Europeană.

2. Extinderea. Diferențele de viziune asupra rolului NATO s-au reflectat și în ceea ce privește extinderea Alianței. Există două categorii de state în legătură cu care s-a pus problema de a fi cooptate, mai devreme sau mai târziu, în NATO. O primă categorie o formează statele din Balcanii de Vest, Albania, Croația, Macedonia, care se consideră că au îndeplinit standardele politice pentru a fi membre NATO. Singura problemă era cea a Macedoniei, care trebuia să-și reglementeze contenciosul în privința numelui cu Grecia.

A doua categorie de state sunt cele care au aparținut fostei Uniuni Sovietice, Ucraina și Georgia. Americanii, canadienii, și majoritatea statelor din „Noua Europă” au susținut acordarea unui Plan de Acțiune în vederea Aderării (Membership Action Plan – MAP). Germania și Franța au anunțat încă înaintea întâlnirii de la București că vor face uz de veto în cazul Ucrainei și Georgiei, considerând că: i) atât Ucraina cât și Georgia nu au atins gradul de stabilitate democratică necesar unui stat membru NATO; ii) în Ucraina opinia publică favorabilă aderării țării lor la structura politico-militară occidentală este minoritară. În plus, Ucraina nu a oferit răspunsuri credibile în legătură cu chestiunea flotei ruse de la Sevastopol; iii) Georgia are probleme teritoriale serioase (Abhazia, Osetia de Sud), a căror rezolvare depinde de Federația Rusă. Înglobarea Georgiei în NATO, cu aceste probleme nerezolvate, ar putea pune Alianța în postură în care un stat membru ar cere activarea articolului 5, rezultând astfel un conflict cu Federația Rusă. Dimpotrivă, dacă articolul 5 ar fi invocat de un stat membru, dar nu ar fi pus în aplicare principiul indivizibilității apărării colective, ce rost ar mai avea existența NATO?

3. Apărarea anti-rachetă. În cadrul NATO discuția principală nu a vizat necesitatea unui sistem militar capabil să apere Occidentul de atacurile aeriene, ci costurile pentru acoperirea lui. Desigur, Federația Rusă este împotriva sistemului anti-rachetă, nu atât din rațiuni militare (sistemul militar american este conceput a fi defensiv) cât din motivații politice, considerând că acesta i-ar prejudicia securitatea. Proiectul discutat intens înaintea Summit-ului de la București a fost cel pentru apărarea flancului nordic al NATO, prin amplasarea a 10 interceptoare americane în Polonia și a unei stații radar în Cehia. În același timp, însă, miza

statelor europene este conectarea sistemului anti-rachetă european cu cel al NATO, pentru a oferi protecție și zonelor care nu sunt acoperite de dispozitivul american (Europa de Sud).

4. Afganistan. A devenit deja un loc comun faptul că Afganistanul poate fi un „test” decisiv pentru funcționalitatea Alianței Atlantice. Canada a amenințat cu retragerea contingentelor sale, Germania își ține militarii în zonele mai puțin periculoase din estul Afganistanului. Franța a lăsat să se înțeleagă faptul că își va trimite întăriri militare, ca parte a unei noi strategii politico-militare în Afganistan. Atât în cadrul NATO cât și în interiorul Uniunii Europene au fost deseori criticate deficiențele de coordonare dintre activitățile militare și cele politice, adică între ISAF și președintele Hamid Karzai.

5. Revenirea Franței în Comandamentul NATO. Subiectul nu a reprezentat obiectul unor polemici publice, însă trebuie privit din perspectiva mai amplă a raporturilor dintre Franța și Statele Unite, dintre Uniunea Europeană și America. Președintele Nicolas Sarkozy dorește să readucă Franța în NATO în contextul reevaluării de la Paris a relației trans-atlantice. Președintele Franței a renunțat la americo-scepticismul predecesorilor săi, dorind, pe de-o parte, ca statul francez să-și recâștige rolul internațional, inclusiv prin implicarea reală în conducerea NATO, iar pe de altă parte, dorește să întărească Politica Europeană de Securitate și Apărare prin realizarea unei mai mari sinergii cu Alianța Atlanticului. Acest obiectiv este cu atât mai important cu cât Franța preia de la 1 iulie a.c. președinția UE, iar întărirea PESA este un obiectiv european. De asemenea, aniversarea a 60 de ani de existență a NATO va fi realizată printr-un summit organizat în comun de Franța și Germania (Strasbourg și Kehl).

III. Rezultatele Summit-ului și semnificația lor

A. Evaluări generale

1. Elementul cel mai important care s-a aflat pe agenda politică a Summit-ului NATO de la București a fost accelerarea extinderii spre est a Alianței, prin acordarea unui Plan de Acțiune în vederea Aderării pentru Ucraina și Georgia. Deși Statele Unite au susținut deschis o atare decizie, iar George Bush a promis acest lucru la Kiev în 1 aprilie a.c., decizia Summit-ului reprezintă o înfrângere a viziunii neo-conservatoare. Este prima dată de la fondarea Alianței Nord-Atlantice când Statele Unite sunt blocate de un veto al partenerilor europeni.

Întrebarea care se ridică este dacă eșecul acordării MAP pentru Ucraina și Georgia reprezintă un semnal important pentru încheierea epocii unipolare? În opinia noastră, din analiza structurii sistemului internațional, Statele Unite rămân în continuare unica superputere, din perspectiva resurselor lor economice și militare precum și a celor civilizaționale. Așadar, rezultatele Summit-ului NATO de la București nu reprezintă un argument credibil pentru a susține că ne aflăm în

situația trecerii imediate la o ordine mondială multipolară. Eșecul cel mai important al Statelor Unite, amânarea acordării MAP pentru Ucraina și Georgia, are explicații multiple: i) cuplul franco-german rămâne fidel viziunii sale de a menține NATO ca o structură regională, nu una globală; ii) acordarea MAP, deci a perspectivei unei integrări rapide, unor state care nu au ajuns la nivelul unor democrații consolidate și care au în plus și probleme teritoriale (Georgia) cu Federația Rusă, respectiv o slabă susținere internă pentru apartenența la NATO (Ucraina) ar fi fost o decizie imprudentă, mai ales în condițiile incertitudinilor din Statele Unite în legătură cu viitorul președinte și agenda sa de politică internațională. Nu credem că este întâmplător faptul că reanalizarea oportunității acordării MAP pentru Ucraina și Georgia se va face în luna decembrie a.c., adică după alegerile prezidențiale din Statele Unite; iii) împotrivirea cuplului franco-german trebuie corelată și cu relația acestora cu Rusia, atât la Berlin cât și la Paris considerându-se că menținerea unor relații politice pozitive cu Moscova va avea influență și asupra celor economice (a prețului energiei în special, de care este interesată Germania). Însă nu trebuie considerat că, cel puțin pe termen mediu, relațiile dintre cuplul franco-german și Rusia vor deveni mai importante decât cele dintre Berlin-Paris și Washington. Atât Nicolas Sarkozy cât și Angela Merkel sunt atlantiști convinși, iar după alegerile din noiembrie din SUA, este de așteptat ca dialogul dintre Europa și America să cunoască un nou avânt.

Decizia amânării acordării MAP, dar și împuternicirea miniștrilor de externe ai Alianței de a face acest lucru, dacă va fi oportun, în decembrie a.c. (art.23 din Declarația Summit-ului de la București) transmite mesaje importante Ucrainei și Georgiei: i) dacă vor să fie membre ale NATO trebuie să se concentreze mai mult asupra reformelor organice, pentru întărirea democrației și a economiei de piață; ii) dacă vor să fie membre ale NATO trebuie să-și rezolve problemele teritoriale, respectiv relațiile tensionate cu Rusia; iii) statele membre NATO nu sunt de acord cu acordarea unui drept de veto pentru Rusia, în pofida retoricii sale belicoase (vezi amenințarea cu dezmembrarea Ucrainei dacă va deveni membru al NATO), punându-se problema nu „dacă”, ci „când” Ucraina și Georgia vor fi membre ale Alianței.

2. Una dintre surprizele Summit-ului NATO de la București a fost amânarea invitării Macedoniei de a adera la organizație, până când aceasta își va rezolva problema numelui (art.20 din Comunicat). Veto-ul Greciei, susținut din solidaritate și de alte state europene, ar putea avea consecințe în Balcani, prin accentuarea diferențelor dintre fundamentalismele etno-culturale albanez, macedonean, sârb și chiar grec. În același timp, însă, decizia de la București ar putea fi trecută și în responsabilitatea Departamentului de Stat al SUA, care nu au exercitat suficient de eficient rolul de mediator între Skopje și Atena.

3. Apărarea anti-rachetă este unul dintre subiectele cu o mare încărcătură strategică. Dacă la Summit-ul NATO de la Riga (2006) problema era la nivel de

studiu de fezabilitate, la București s-a semnat acordul dintre Statele Unite și Cehia pentru realizarea acestui proiect. Negocierile dintre SUA și Polonia nu s-au finalizat încă. Scutul anti-rachetă american lasă însă aproximativ 20% din Europa (Europa de Sud-Est, inclusiv sudul Italiei) în afara protecției unor potențiale atacuri venite din partea Iranului sau Coreei de Nord. Statele Unite nu sunt (încă) de acord să plătească pentru extinderea proiectului inițial. La București nu s-a ajuns la o soluție pentru a oferi protecție întregii Europe. Una dintre soluțiile discutate a fost construirea unui scut complementar celui NATO, prin acorduri bilaterale cu Statele Unite. Însă George Bush nu a angajat SUA în noi cheltuieli, rămânând ca scutul anti-rachetă complementar să fie oferit „la cerere”, doritorii acoperind astfel costurile (estimate la aproximativ 6 miliarde dolari). Găsirea unei soluții pentru protecția întregului spațiu european de eventuale atacuri anti-rachetă rămâne un obiectiv al viitoarelor întâlniri la nivel înalt din cadrul NATO.

Merită subliniat, de asemenea, faptul că Scutul Anti-rachetă urmează a se realiza în ciuda opoziției lui Vladimir Putin, NATO lăsând Rusiei oportunitatea de a conecta, „la momentul potrivit, sistemele de apărare anti-rachetă ale Statelor Unite, NATO și Federației Ruse” (art.30 din Comunicat). Subiectul Scutului Anti-rachetă s-a aflat și pe agenda întâlnirii Bush-Putin de la Soci (5-6 aprilie 2008). În Rusia, cei doi președinți au semnat o declarație prin care se ia act de opoziția Moscovei față de proiectul american, însă Putin recunoștea, în premieră, faptul că amenințări ar putea veni din partea unor state-paria precum Iranul.

4. În pofida scenariilor pesimiste de dinaintea Summit-ului, în cadrul acestuia s-a ajuns totuși la un acord minimal în privința angajamentului militar al NATO în Afganistan. Canada nu își mai retrage trupele, așa cum a amenințat. Franța, în pregătirea revenirii în Comandamentul NATO, a decis să contribuie cu 1000 de militari la ISAF, iar România își va spori prezența militară în Afganistan cu încă o companie.

5. Pe agenda formală a Summit-ului de la București s-au aflat numeroase alte subiecte, potrivit Comunicatului final. Mai semnificative sunt însă subiectele care nu au fost dezbătute în substanța lor la București. Iar securitatea energetică este un subiect major pentru Uniunea Europeană și unul marginal pentru NATO. O atare constatare pune în evidență faptul că Alianța Nord-Atlantică, pentru a răspunde în mod real noilor tipuri de amenințări, ar trebui să-și revizuiască în mod fundamental logica de funcționare. Cazul amânării aderării Macedoniei ca urmare a unui contencios bilateral cu Grecia evidențiază nevoie unei reflecții asupra relației dintre conceptul indivizibilității apărării comune și principiul unanimității în luarea deciziilor. Găsirea unei soluții în această chestiune ar fi doar un prim pas pentru transformarea NATO într-o organizație pe deplin adaptată pentru a răspunde riscurilor și amenințărilor la adresa securității internaționale din secolul XXI.

B. Poziția României în cadrul Summit-ului

Vreme îndelungată, autoritățile de la București au comunicat cu cetățenii români doar în privința măsurilor organizatorice vizând Summit-ul NATO. În 31 martie a.c. președintele Traian Băsescu a făcut publice obiectivele României în cadrul Summit-ului, într-o emisiune la TVR 1. Prezentarea obiectivelor României a fost asociată, în stilul deja inconfundabil al retoricii lui Traian Băsescu, cu atacuri la adresa unor adversari politici naționali, Summit-ul constituindu-se în acest fel într-un prilej pentru promovarea propriei persoane, în vederea obținerii unor câștiguri de natură electorală.

Din comparația obiectelor anunțate public de Traian Băsescu cu rezultatele Summit-ului NATO (vezi Anexa) putem desprinde următoarele concluzii:

- România (Traian Băsescu) a susținut, alături de Statele Unite, dar și de alte state din regiune, acordarea MAP pentru Ucraina și Georgia. Acest lucru, după cum am arătat deja, nu s-a întâmplat. O analiză aparte trebuie realizată asupra motivațiilor susținerii punctului de vedere american. Din analiza noastră, ținând cont de comportamentul de până acum al lui Traian Băsescu, susținerea acordării MAP pentru Ucraina și Georgia a fost motivată de credința că Statele Unite o să înfrângă opoziția Franței și Germaniei, situându-se astfel de partea învingătorilor. Susținerea foarte vocalică de către Traian Băsescu a cauzei Ucrainei în NATO intră în disonanță cu mesajele publice (31 martie, TVR 1), prin care a relevat existența unor probleme nerezolvate pe agenda bilaterală (în primul rând, chestiunea Insulei Șerpilor și a delimitării spațiilor maritime în Marea Neagră), atacând baza juridică a relațiilor româno-ucrainene, Tratatul de cooperare și bună-vecinătate din 1997, prelungit în 2007. Respectivul episod evidențiază faptul că, pentru Traian Băsescu, politica internațională este doar un instrument pentru creșterea propriei popularități;
- România a susținut crearea unui scut anti-rachetă complementar celui care va fi realizat de Statele Unite în Cehia și Polonia, însă perspectivele realizării proiectului european sunt îndepărtate. Insistența cu care Traian Băsescu afirmă că România va beneficia de protecția scutului anti-rachetă complementar nu este acoperită nici de decizii ale NATO, nici de angajamente bilaterale ale Statelor Unite, retorica prezidențială fiind doar una pentru consum electoral. România trebuia să pregătească prin acțiuni diplomatice discutarea atât în cadrul Summit-ului, cât și în prealabil cu partenerii europeni, proiectul unui scut complementar. Fie acest lucru nu s-a întâmplat, fie dacă s-a întâmplat, negocierile (secrete) au fost infructuoase;
- În cadrul emisiunii de la TVR 1 din 31 martie 2008 dl. Băsescu a afirmat că România va susține includerea Serbiei, alături de Bosnia-Herțegovina și Muntenegru, în structura Dialogului Intensificat cu NATO. Declarația lui Traian Băsescu are evidente conotații electorale, deoarece pentru a-i fi acordat un astfel de statut, Serbia ar trebui să-l ceară, lucru care nu s-a

întâmplat. De altfel, Comunicatul Summit-ului clarifică acest lucru, analiza includerii Serbiei în Dialogul Intensificat urmând a se face doar după ce aceasta va cere un astfel de acord;

- Recunoașterea preocupării NATO față de chestiunea conflictelor înghețate s-a realizat încă de la Summit-ul de la Riga, la București fiind doar reiterată declarația anterioară;
- În Declarația Summit-ului se face referire și la regiunea Mării Negre (art.36), dar termenii sunt generali, fără angajamente concrete.

C. Alte chestiuni semnificative

Unul din beneficiile tradiționale ale statelor gazdă pentru întâlnirile șefilor de stat sau guvern ai țărilor NATO este acela al întrevederilor bilaterale. Profitând de prezența președintelui G. W. Bush la București, autoritățile române (Președintele și Primul Ministru) au organizat întâlniri bilaterale. Cea mai importantă chestiune de pe agenda româno-americană a fost și rămâne cea a vizelor de intrare în SUA pentru cetățenii români. Răspunsul american a fost politic dar evaziv, în pofida faptului că România este un „partener strategic” al Statelor Unite. Autoritățile române nu au reușit să ajungă cu Statele Unite la o înțelegere privind calendarul reglementării situației vizelor pentru cetățenii români.

Un alt eveniment conex Summit-ului de la București a fost întâlnirea dintre președinții Vladimir Putin și Traian Băsescu. În legătură cu aceasta trebuie menționate următoarele: i) a fost convenită în ultimul moment, având un caracter formal, de minimă politețe față de țara gazdă din partea lui Vladimir Putin. De altfel, întâlnirea a durat doar 20 de minute; ii) în mesajul său, Traian Băsescu și-a asumat relațiile „excelente” româno-ruse, deși anterior summit-ului Președintele României transmisese mesaje foarte critice la adresa Rusiei; iii) Vladimir Putin a declarat că „după vizita dvs. la Moscova din 2005, relațiile s-au dezvoltat mult, în mod deosebit în sfera economică, iar schimburile economice au ajuns la aproape cinci miliarde de dolari”. Mesajul lui Vladimir Putin indică o realitate: creșterea dependenței energetice a României față de Rusia, precum și adâncirea deficitului comercial al statului român. În atari condiții, retorica belicoasă a lui Traian Băsescu la adresa Rusiei, simultan cu protejarea investițiilor ruse din România, nu poate fi explicată decât ca un exercițiu populist, menit a manipula sentimentele anti-rusești ale unei părți a electorilor români; iv) invitarea președintelui Traian Băsescu pentru a realiza o nouă vizită în Rusia ar trebui înțeleasă ca o parte a strategiei lui Vladimir Putin de a-i lăsa successorului său cât mai multe dosare cu o perspectivă pozitivă, nu atât o dovadă a unor relații bilaterale „excelente”. Nivelul real al temperaturii relației româno-ruse este dat de prețul plătit de consumatorul român pentru gazele importate (cel mai mare din Europa!) precum și de ocolirea României de către toate traseele energetice.

Anexă: Tabel privind propunerile României, deciziile Summit-ului și elemente comparative față de Summit-ul NATO de la Riga

Nr. crt.	Teme	Poziția României (Traian Băsescu)	Deciziile Summit-ului de la București	Poziția Summit-ului de la Riga (2006)
1.	Extindere	Invitarea a trei țări: Croația, Macedonia, Albania	Invitarea Albaniei și Croației; invitație amânată pentru Macedonia	Încurajarea eforturilor celor trei țări pe calea aderării la NATO
2.	MAP	Georgia și Ucraina să primească Membership Action Plan	Declarație ambiguă. Decizia în privința candidaturilor Ucrainei și Georgiei pentru MAP revine miniștrilor de externe	Continuarea dialogului intensificat cu Ucraina și Georgia și a parteneriatului special cu Ucraina
3.	Scutul anti-rachetă	România susține fără rezerve amplasarea scutului american și introducerea unui sistem NATO complementar scutului american	Dislocarea în Europa a capacităților de apărare antirachetă ale SUA și conectarea la un moment dat cu sistemele de apărare antirachetă ale NATO și Federației Ruse	Inițierea unui studiu de fezabilitate pentru amplasarea unor capacități de apărare antirachetă ale SUA în Europa
4.	Balcării de Vest	Abgradarea relației NATO cu Bosnia-Herțegovina, Muntenegru și Serbia, la stadiul de dialog intensificat cu NATO	Salutarea deciziilor Bosniei-Herțegovina și ale Muntenegrului de a dezvolta un Plan de Acțiune Individual pentru Parteneriat cu NATO (IPAP). Poziție neschimbată în relația cu Serbia	Suținerea procesului de reformă din cele trei țări în direcția integrării lor în structurile euro-atlantice
5.	ISAF – Afganistan	Menținerea angajamentului NATO în corelație cu acțiunile instituțiilor internaționale: ONU, FMI, Banca Mondială, Comisia Europeană, Uniunea Europeană, instituțiile afgane și armata afgană	Angajamentul comun și ferm, pe termen lung pentru întărirea conducerii și responsabilității afgane; participarea și cooperarea sporită cu vecinii Afganistanului, în special cu Pakistanul	Angajamentul ferm al NATO pentru misiunea ISAF, în colaborarea cu forțele afgane. Cooperarea cu alte instituții internaționale
6.	KFOR – Kosovo	Menținerea misiunii românești din cadrul KFOR și trecerea sa sub autoritatea Misiunii UE	Menținerea misiunii KFOR în Kosovo până la momentul luării unei alte decizii de către Consiliul de Securitate al ONU	Angajamentul alianței pentru menținerea misiunii KFOR pentru asigurarea securității în zonă

7.	NATO-UE	-	Sprrijinirea aranjamentelor Berlin Plus, mai ales în Balcanii de Vest (Operațiunea Althea)	Sprrijinirea aranjamentelor Berlin Plus, mai ales în Balcanii de Vest (Operațiunea Althea)
8.	Terorism	Accentuarea amenințărilor teroriste și a necesității unor măsuri speciale de contracarare a acestora	Angajament clar, individual și colectiv, pentru lupta antiteroristă în conformitate cu dreptul internațional și principiile Națiunilor Unite	Angajamentul colectiv pentru lupta antiteroristă în conformitate cu dreptul internațional și principiile Națiunilor Unite
9.	Irak	Menținerea misiunii NATO în Irak	-	Contribuția misiunii NATO la menținerea securității în Irak
10.	NATO-Rusia	Poziție ambiguă și inconsistentă. Sprrijinirea unei cooperării în domeniul luptei antiteroriste	Preocuparea față de poziția Rusiei față de Tratatul privind Forțele Convenționale din Europa (CFE). Aprecierea sprrijinirii misiunii ISAF a NATO în Afganistan prin facilitarea tranzitului pe teritoriul său	Continuarea dialogului politic și a cooperării cu Rusia, inclusiv în cadrul PFP
11.	Zona Mării Negre	Rolul important al regiunii Mării Negre pentru sistemul de securitate euro-atlantic și al Orientului Mijlociu extins	Reafirmarea importanței regiunii Mării Negre pentru securitatea euro-atlantică. Accent pe structurile regionale existente	-
12.	Conflicte înghețate	Susținerea integrității teritoriale a Republicii Moldova, a Georgiei, a Azerbaidjanului și a Armeniei	Sprrijinirea integrității teritoriale, independenței și suveranității Armeniei, Azerbaidjanului, Georgiei și Republicii Moldova	Sprrijinirea integrității teritoriale, independenței și suveranității Armeniei, Azerbaidjanului, Georgiei și Republicii Moldova
13.	Securitate energetică	România rămâne consecventă proiectului european Nabucco	Declarații neclare și generale	-

14.	Dialogul Mediteranean	-	Adâncirea parteneriatului cu cei șapte parteneri (Algeria, Egipt, Iordania, Israel, Maroc, Mauritania, Tunisia). Convenirea de Programe Individuale de Cooperare (ICP) cu Egiptul și Israelul	Dezvoltarea parteneriatului și cooperării cu țările membre ale Dialogului Mediteranean
-----	------------------------------	---	--	--